

Simontornya, vár

2021. május 18. 17:56

Középkori erődítmény a Sió partján

Tolna megye északi részén, ahol a Tolnai-hegyhát nyúlványai elérik a Sió-csatornát, fekszik Simontornya egykori mezővárosa, melynek központjában magasodik a középkori jellegű vár. A vaskos, magas tornyú erősség gazdag múltját szerény kiállításon ismerhetjük meg, a számos, eredeti reneszánsz emlék, a történelmi hangulat, autentikus környezet miatt a tolnai régió egyik legfontosabb úticéljának számít. A vár története

A tatárjárás után pár évtizeddel, 1277-ben építtette a **Sió** mocsaras területének egyik szigetére **Simon** alországbíró, a később a városnak is nevet adó tornyot, a mai vár őseit. Ez az eredeti torony a jelenlegi épület északkeleti részén állhatott, de ma már maradványai sincsenek meg. Az örökösök nélküli **Simontól Károly Róbert király** tulajdonába került az erőd, aki hívének adományozta, majd később az Anjou-kori Magyarország egyik leghatalmasabb családjá, a **Lackfiak** birtokába került. Ők építették fel a délkeleti oldalon fekvő palotaszárnyat kora gótikus stílusban, a ma is látható ikerablakokkal, így **Simontornya** a Nagy Lajos-kori királyság egyik legjelentősebb birtokközpontjává vált.

Korabeli ábrázolásokon is láthatjuk, hogy a vár nagyon sokáig, egészen a **Sió** XIX. századi szabályozásáig, egy, a mocsaras területről kiemelkedő szigetszerű magaslaton állt, ami nagyban megkönnyítette a vár mindenkori védelmét. A **Zsigmond király** ellen lázadó **Lackfiaktól** végül elkobozták minden birtokukat, a várat a **Kanizsai** család kapta meg, akik 1424-ben becserélték a sárvári várra, így került a szomszédvár ura, a híres **Ozorai Pipó** tulajdonába. Az olasz származású hadvezér halála után a **Garaiak** vásárolták meg a birtokot, valószínűleg ők bontatták le a névadó tornyot is, külső falgyűrűt és gótikus, árkádos folyosót építettek ki, a vár bejáratát pedig északról délre helyezték át. A **Garai** család kihalásával 1482-ben került vissza királyi tulajdonba a vár, **Mátyás király** feleségének, **Beatrixnak** ajándékozta.

A számtalan tulajdonos közül a vár építésének talán legfontosabb alakja volt Mátyás király diplomatája, a világlátott, művelt **Gergelylaki Buzlay Mózes**, aki az 1500-as évek elején nagyarányú átépítésbe, bővítésbe vállalkozott. Ekkor épült, a ma is látható vár nagy része, a déli épületrész, a magas öregtorony, a kaputorony és a lépcsőház tornya. Az egy emelettel megmagasított palotaszárny udvari oldala elé teljes hosszában végigfutó, oszlopos, árkádos loggiát emeltek, az akkor divatos **reneszánsz** stílusban. A hajdani torony helyén ekkor épült meg a ma már sajnos nem látható, késő gótikus stílusú várkapolna is. Az aranykor nem sokáig tartott, Buda elesése után pár évvel a török Simontornyát is elfoglalta, a vár jelentőségét mutatja, hogy a hódoltság alatt a **szandzsákság** központja, a bég székhelye lett.

Az 1700-as évek elején egy német család, a **Styrum-Limburgok** vették meg a várat, majd sürgősen megerősítésébe kezdtek a kibontakozó kuruc szabadságharctól tartva. Amit csak tudtak beépítettek a falakba, szétverték a faragványokat, kályhákat, loggiákat, az öregtoronyt lőréses ágyútoronnyá alakították, de a megerősített várat végül 1705-ben foglalták el a kuruc csapatok **Vak Bottyán** vezetésével. 1706 végétől **Simontornya** lett a kuruc hatalom dunántúli bázisa, amit a császáriak többször is megpróbáltak visszafoglalni. Az osztrákok végül csak 1709-ben tudták visszavenni a kurucok utolsó dunántúli erősségét, Simontornyát. A **Styrum-Limburgok** még visszaköltöztek a várba, egészen a család 1800-as kihalásáig éltek itt. Az **Esterházyak** tulajdonába került vár a XIX. században már csak magtárként funkcionált, a XX. század **folyamán** még szükségelakásokat is alakítottak ki a romossá váló épületben.

A régészeti feltárást és helyreállítást az 1960-as években kezdték meg, 1975-ben épült a ma is látható, furcsa üveg melléképület a falakra, azóta múzeumként működik a vár. A Nemzeti Várprogramba sajnos egyelőre nem került bele Simontornya, a szomszédos Ozorával ellentétben, így maga a vár és a kiállítás is nagyrészt az 1970-es évek hangulatát és múzeumi stílusát tükrözi. **A vár látogatása**

Mielőtt belépünk a várba, érdemes körülsétálni az épületegyüttest, a nyugati oldalról szépen belátni a loggiás, nyitott udvarba, jól láthatóak az 1970-es évek felújítási munkálataikor különböző színű téglákkal

visszaépített részek. Az északi oldalon, az 1975-ben emelt furcsa üvegépület kötárként működik. A keleti palotaszárny, nyolc reneszánsz ablakával a ma is látható vár legrégebbi része.

A magas öregtorony melletti kaputornyon keresztül, egy külső lépcsőn át jutunk be a várba, majd egyből a félig nyitott udvarba. Jobbra, a keleti palotaszárny földszinti termeiben alakították ki még a hetvenes években a vártörténeti kiállítást, mely híven hozza a kor poros múzeumi hangulatát. Simontornyán járva mindenképpen ajánljuk a **szakvezetést**, plusz 1000 Ft-ért szakértő kalauzol végig a termeken, segítségével elevenednek meg igazán az ósdi falak közti események, a vár építésének fázisai, a várurak családjainak izgalmas története. A földszinti termék után az északi szárnyban lévő üvegépítménybe jutunk, a hajdani lovagterem helyén álló **kötárban** a legérdekesebb régészeti és építészeti emlékeket helyezték el.

Az **emeleti helyiségekbe** az udvarról nyíló kapun, a lépcsőház tornyán mászhatunk fel, szép rálátást élvezhetünk az udvari erkélyekről a palotaszárnyra és a lenti udvarra. Az első emeleti hosszú **nagyteremben** a tolnai nemesek **ösgalériáját** láthatjuk, túlnyomórészt XVIII.-XIX. századi portrékon keresztül ismerkedhetünk meg a helyi főurakkal. Itt feltétlenül jó szolgálatot tesz a szakvezető. Az erkélyről az öregtorony emeleti részére is bejuthatunk, itt két teremben kortárs művészeti kiállításokat rendeznek, építészeti az eredeti **reneszánsz ajtókeretek** és a sárkányos lovagrend címerével díszített **kandalló** érdemel említést.

Májusban rendezik meg a **simontornyai várnapot**, ahol korhű jelmezbe öltözött hagyományörzők, fegyveres bemutatók és egyéb középkorinm kalandok vonzzák a látogatókat. A járvány miatt 2020-ban és 2021-ben ez sajnos elmaradt, reményeink szerint 2022-ben újra ágyúszóra ébredhetnek a helyiek májusban.**Gyakorlati tudnivalók**Telefon: 06-74/486-354Nyitvatartás:

Ápr.

<http://kirandulastippek.hu/news/article/simontornya-var>